

Úvodní slovo

Vážení čtenáři,

podzimní číslo časopisu *Nová čeština doma & ve světě* nabízí pestrou paletu aktuálních studií a výsledků probíhajících výzkumů. Obsažené práce rozebírají rozmanitá témata a rovněž reprezentují rozdílné metodologické přístupy.

Příspěvek Diany Svobodové se zabývá aktuální otázkou hodnocení přejímek z hlediště formálního i funkčního. V centru pozornosti jsou lexikální dublety typu internacionalismus — domácí ekvivalent, posuzuje se míra jejich synonymie a naznačují se faktory, jimiž se vzájemně odlišují.

Václav Lábus a Daniel Vrbík představují webovou mapovou aplikaci Toponyma v krajině (projekt Fakulty přírodovědně-humanitní a pedagogické Technické univerzity v Liberci). Sběr dat o jednotlivých onomastických objektech a vybudování elektronické databáze, obsahující jak geografické, tak jazykově-komunikační charakteristiky, je náročným úkolem

O to více je dosavadní výsledek pozoruhodný a měli bychom se těšit i na další interaktivní mapy s příběhem.

V článku Martina Janečky se dočteme o možnostech zaměnitelnosti tvarů příslovce *pozdě* jednotlivými podobami příslovce *dlouho*. Na základě jejich kombinatoriky se slovesy dokonavými a nedokonavými i s ohledem na jejich užití v různých komunikačních situacích autor upozorňuje na případy, kdy v důsledku substituce vzniká významová dvojnásobnost či nesrozumitelnost.

Hana Mžourková pojednává o nedeiktických funkcích zájmena *ten* a jejich ztvárnění v českých výkladových slovnících, předkládá návrh zpracování heslového odstavce lexému pro vznikající Akademický slovník současné češtiny.

Frazémům s imperativním komponentem v jednotlivých textových typech se věnuje Marie Kopřivová. Podle formálních a funkčních kritérií vymezuje čtyři skupiny: frazémy direktivní a apelativní, kontaktové, s komponentem *bůh* a binomiály.

Jana Šindlerová se zaměřuje na jeden typ strukturní odlišnosti valenčního chování sloves v češtině a angličtině, konkrétně na ekvivalentní větné dvojice, v nichž podmětovému aktorovému doplnění odpovídá doplnění lokativní. Na základě anotovaných dat autorka zjišťuje nápadnou asymetrii mezi oběma jazyky, rozebírá, čím je způsobena, a jak se vykládá.

V příspěvku Roberta Adama se rýsuje mediální obraz Národního pochodu pro život 2016, který organizovalo Hnutí Pro život ČR. Kritická analýza zpráv a nesouhlasných komentářů poukazuje na uplatnění delegitimačních strategií namířených na činnost hnutí a bioetickou argumentaci.

Sabina Konečná sděluje své postřehy z terénního nářečního výzkumu zaměřeného na terminologii řemesel na Prostějovsku.

Pokládám za potřebné zdůraznit, že většina prací je založena na materiálu korpusů psaných (řady SYN ČNK), mluvených (ORAL), dvojjazyčných (např. PCEDT), čerpá se také z rozsáhlých katalogů, databází a dalších elektronických zdrojů. Svědčí to jednak o exaktnosti výzkumných šetření, jednak o respektování komunikačního aspektu — při popisu a charakteristice jazykových jevů a prostředků se přihlíží k tomu, v jakém typu komunikace a v které komunikační oblasti se vyskytují a užívají.

Doufám, že i pro Vás bude setkání s tímto pestrým číslem zajímavé a inspirující, stejně jako pro mne.

Ginka Bakardžieva, Ph.D.